

Prof. dr. sc. Vinka Uzelac
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci (Hrvatska)

**REFLEKSIJA ODRŽIVOG RAZVOJA U POIMANJU
ODGOJA I OBRAZOVANJA ZA ODRŽIVOST U
INTERAKCIJI S EKOŠKOLAMA (Brdo pri Kranju, 5.
listopada 2010.)**

Cilj izlaganja:

Ukazati na neke probleme/pitanja REFLEKSIJE ODRŽIVOG RAZVOJA u općem poimanju ODGOJA/OBRAZOVANJA za ODRŽIVI RAZVOJ (s posebnim osvrtom na mogućnu INTERAKCIJU sa školom/EKOŠKOLOM).

**RAZVOJ i USMJERENOST KONCEPCIJE ZAŠTITE
OKOLIŠA/ODRŽIVOG RAZVOJA**

1. **„BIOLOŠKO-PRIRODNI“ kontekst koncepcije ZAŠTITE OKOLIŠA unutar PRIRODNIH ZNANOSTI, 19./20. st.**
2. **Razvoj koncepcije ZAŠTITE OKOLIŠA unutar DRUŠTVENIH ZNANOSTI (ekstenzivno i intenzivno), 20.st./kraj 20. st.**
3. **Razvoj koncepcije ODRŽIVOG RAZVOJA ponajviše usmjeren na DRUŠTVENE ZNANOSTI (....., Odgojne znanosti), početak 21. st., ...**

***BIT koncepcije održivog razvoja: kako ODRŽATI/POBOLJŠATI
KVALITETU ŽIVOTA danas, bez ugrožavanja kvalitete života
budućih generacija?!***

Svjedočanstva o ODGOJU/OBRAZOVANJU za ODRŽIVI
RAZVOJ/ODRŽIVU BUDUCNOST (globalna društvena vizija):

1. **TEORIJSKI KONCEPTI** o problematici O/O za održivi razvoj
2. **RASPRAVE** o problematici O/O za održivi razvoj
3. **IZVJEŠĆA** o problematici O/O za održivi razvoj
4. **DOKUMENTI** međunarodnih organizacija o O/O za održivi razvoj
5. **ISTRAŽIVANJA** problematike O/O za održivi razvoj
6. **POZITIVNI/UZORNI** primjeri PRAKSE O/O za održivi,.....

ODGOJ/OBRAZOVANJE za ODRŽIVI RAZVOJ

O čemu se radi? Na jednoj strani riječ je o:

1. **POVIJESNOM ČVORU** problema O/O za održivi razvoj
2. **VIŠESLOJNOSTI** O/O za održivi razvoj
3. **KOMPLEKSNOSTI** O/O za održivi razvoj

Na drugoj strani:

1. **GLOBALNA IRACIONALNOST** ponašanja u okolišu
2. **Vrlo usporeni porast svijesti o ODGOVORNOSTI** (osobna i kolektivna) o problemima održivog razvoja, ...

ODGOVORNOST (znanstvena, društvena, kulturna, ekološka i druge odgovornosti) za održivi razvoj:

1. ***prema ŽIVOM SVIJETU*** (biljkama, životinjama, ljudima)
2. ***prema SEBI, DRUGIMA, OKOLIŠU, MJESTU, PLANETU***
3. ***za (NE)UČINJENO***
4. ***PROŠLOST, SADAŠNJOST, BUDUĆNOST, ...***

KOMPLEKSNOSTI održivog razvoja

NEMA čvrstih DOGOVORA:

1. ***ŠTO je (NE)ODRŽIVO***
2. ***NA KOJOJ JE RAZINI NEŠTO (NE)ODRŽIVO***
3. ***U KOJIM PROSTORNIM i VREMENSKIM razmjerima nešto (NE)ODRŽIVO***

**REFLEKSIJA problema ODGOVORNOSTI i
KOMPLEKSNOSTI održivog razvoja na
ODGOJ/OBRAZOVANJE za održivi razvoj**

Veće ili manje RAZLIKE s obzirom na:

1. ***INTERPRETACIJU pojma ETIKE (razlike oko problema uređenja odnosa između ljudske i izvanljudske prirode)***
2. ***PRIHVATANJE određenog tipa ZNANJA (razlike oko problema RAZUMIJEVANJA kompleksnih bio-fizičkih i društvenih sustava i njihove interakcije)***
3. ***Razlike oko BROJA i SHVAĆANJA DIMENZIJA ODRŽIVOG RAZVOJA, ...***

DIMENZIJE ODRŽIVOG RAZVOJA:

1. ***Ekološka dimenzija održivosti***
2. ***Politička dimenzija održivog razvoja***
3. ***Ekonomska dimenzija održivosti***
4. ***Društveno-organizacijska dimenzija održivosti***
5. ***Tehnička dimenzija održivosti***
6. ***Komunikacijska dimenzija održivosti, ...***

DIMENZIJE ODRŽIVOG RAZVOJA:

- 7. Kulturna dimenzija održivosti*
- 8. Osobna dimenzija održivosti*
- 9. Ljudska održivost*
- 10. Pedagoška dimenzija održivosti, ...*

REFLEKSIJA INTEGRATIVNE održivosti na odgoj/obrazovanje za održivi razvoj:

INTEGRATIVNA ODRŽIVOST = ODRŽIVOST RAZVOJA DRUŠTVA = ODRŽIVOST ŽIVOTA - ovisi o više dimenzija održivosti:

1. „BIOLOŠKO-EKOLOŠKA dimenzija održivog razvoja“ – podrazumijeva četiri (4) bitna uvjeta opstanka biološkog svijeta:

- *Pitku vodu*
- *Čisti zrak*
- *Mineralnu strukturu tla*
- *Ujednačenu promjenu temperature okoliša, ...*

REFLEKSIJA INTEGRATIVNE održivosti na O/O za održivi razvoj:

2. „EKONOMSKO/GOSPODARSKA dimenzija održivog razvoja“ podrazumijeva:

- Čuvanje prirodne osnove života
- Sustavnu „ekologizaciju“ proizvodnje dobara i usluga u svim granama djelatnosti
- Modernizaciju tehnološke i organizacijske strukture
- Stvaranje inovativnih rješenja,....

REFLEKSIJA INTEGRATIVNE održivosti na O/O za održivi razvoj:

3. „SOCIO-KULTURNA dimenzija održivog razvoja“ podrazumijeva:

- Učinkovitu „obranu“ identiteta
- Kulturu življenja
- Poštivanje tradicije,
- .....

REFLEKSIJA INTEGRATIVNE održivosti na O/O za održivi razvoj:

4. „POLITIČKA dimenzija održivog razvoja“ podrazumijeva:

- Izvjesnu **AUTONOMIJU** djelovanja pojedinih činitelja na ostvarenju održivog razvoja
- **Određeni stupanj iznutra oblikovane (SAMO) ODREĐENOSTI** uvjeta života i rada ljudi, ...

Pokušaj klasificiranja MODELA ODGOJA/OBRAZOVANJA za ODRŽIVI RAZVOJ:

1. **JEDNODIMENZIONALNI** model O/O za održivi razvoj = **ISTICANJE JEDNE (dominantne) DIMENZIJE** održivog razvoja – **BIOLOŠKE/EKOLOŠKE**
2. **DVODIMENZIONALNI** model O/O za održivi razvoj = pronalaženje **RAVNOTEŽE** između **EKONOMIJE** i **OKOLIŠA** (prirodnog i izgrađenog)

Pokušaj klasificiranja MODELA O/O za održivi razvoj:

3. **TRODIMENZIONALNI** model O/O za održivi razvoj = **TRI STUPA/KRUGA** dimenzija održivog razvoja

4. **ČETVERODIMENZIONALNI** model O/O za održivi razvoj = **ČETIRI STUPA/KRUGA** održivog razvoja, ...

Opći osvrt na modele/dimenzije:

1. **Različita tumačenja MODELA/DIMENZIJA održivog razvoja = različite razine REFLEKSIJE/IMPLEMENTACIJE ODRŽIVOG RAZVOJA u sustavu odgoja i obrazovanja/školama/EKOŠKOLAMA**

2. **Odabrani modeli/dimenzije održivosti = TEMELJ UČENJU o održivom razvoju (u školama/EKOŠKOLAMA)**

3. **Teoriju (i praksu) odgoja/obrazovanja zanima: Može li se o održivosti u odgoju/obrazovanju/školama/EKOŠKOLAMA razmišljati na neki drugi način?????**

4. **Kakve DODATNE „pojmove o održivosti“ u odgoju/obrazovanju možemo uskoro očekivati???????, ...**

Osnovne odrednice/kratke napomene uz **UNESCO-VO DESETLJEĆE** obrazovanja za održivi razvoj, 2005.-2014.:

1. **Preorijentirati/refokusirati CJELOŽIVOTNO OBRAZOVANJE** (od predškolskog do sveučilišnog kurikuluma) o održivom razvoju
2. **OBRAZOVANJE zaposlenih/odgojno-obrazovnih djelatnika za održivi razvoj**
3. **PODIZANJE javne svijesti o održivom razvoju, ...**

Središnja ideja UNESCO-va dokumenta:

1. **ZAGOVARANJE NOVIH OBLIKA SUSTAVNOG PROMIŠLJANJA ODGOJA I OBRAZOVANJA ZA ODRŽIVI RAZVOJ**
2. **OTKRIVANJE novih VRIJEDNOSTI i ZNANJA koja vode konkretnim razvojnim rješenjima**
3. **RAZVOJ AKTIVNOG/ODGOVORNOG GRAĐANSTVA (ODGOJNO/OBRAZOVNIH INSTITUCIJA (na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini), ...**

ODGOVORNOSTI za odgoj/obrazovanje za održivi razvoj odnosi se na:

1. **Predstavnike PROSVJETNE vlasti (na nacionalnoj i lokalnoj razini) - ODGOVORNI za DONOŠENJE ODLUKA o odgoju/obrazovanju za održivi razvoj**
2. **ODGAJATELJE/UČITELJE - ODGOVORNI za RUKOVOĐENJE odgojno-obrazovnim radom o održivom razvoju**
3. **RODITELJE/ostale činitelji - ODGOVORNI SURADNICI u odgoju/obrazovanju za održivi razvoj, ...**

Opći osvrt na problem HOLISTIČKOG pristupa:

HOLISTIČKI pristup REFLEKSIJI/IMPLEMENTACIJI odgoju/obrazovanju za održivi razvoj u školi/EKOŠKOLI POČIVA na:

1. **Utemeljenju škole/EKOŠKOLE kao ZAJEDNICE UČENJA na svim njezinim razinama !!!!! ILI ???????**
2. **SVIM ČINITELJIMA koji sudjeluju u životu i radu škole/EKOŠKOLE !!!!!!! ILI ?????????????**
3. **MEĐUSOBNOJ POVEZANOSTI/ZAVISNOSTI svih struktura!!!!!!!!!!!! ILI ???????????????**
4. **EVALUACIJI/SAMOEVALUACIJI odgoja i obrazovanja za održivi razvoj u školama/EKOŠKOLAMA !!!!! ILI ?????????**

Opći osvrt na problem HOLISTIČKOG pristupa:

HOLISTIČKI pristup IMPLEMENTACIJE odgoja/obrazovanja za održivi razvoj u školi/EKOŠKOLI POPROMIO je različite oblike putem:

- 1. Kurikuluma !!!!!!!!!!!!! ILI ??????????????????*
- 2. Projekata !!!!!!!!!!!!! ILI ??????????????????*
- 3. Aktivnosti !!!!!!!!!!!!! ILI ??????????????????*
- 4. Faza rada !!!!!!!!!!!!! ILI ??????????????,....*
- 5. !!!!!!!!!!!!! ILI ??????????????????*

Opći osvrt na problem HOLISTIČKOG pristupa - TEMELJI se

- 1. Sadržajnom kontekstu !!!!!!!!!!!!! ILI ??????????????*
- 2. Novim načinima učenja i poučavanja !!!!!!!!!!!!! ILI ??????????*
- 3. Razvoju cijele ličnosti/svakog aktera školskog rada/života!!!
ILI ????????*
- 4. Akcijskim istraživanjima !!!!!!!!!!!!! ILI ????????????*
- 5. Interdisciplinarnom pristupu !!!!!!!!!!!!! ILI ????????,
.....*
- 6. !!!!!!!!!!!!! ILI ??????????????????*

**TEMELJNI KORACI HOLISTIČKOG PRISTUPA
ODGOJU/OBRAZOVANJU ZA ODRŽIVI RAZVOJ u
školama/EKOŠKOLAMA:**

1. **Postizanje DOGOVORA** svih činitelja u školi/EKOŠKOLI po bilo kojem pitanju održivog razvoja
2. **Utemeljenje ŠKOLSKOG TIMA i IZBOR KOORDINATORA** zaduženog za pojedina pitanja održivog razvoja
3. **ANALIZA STANJA** u vezi šire problematike održivog razvoja
4. **DEFINIRANJE PRIORITETA** problema održivog razvoja

**TEMELJNI KORACI HOLISTIČKOG PRISTUPA O/O za
održivi razvoj u školama/EKOŠKOLAMA:**

5. **Formuliranje CILJEVA i ZADAĆA** u vezi odabranog problema održivog razvoja
6. **Razvoj AKCIJSKOG PLANA i DEFINIRANJE PROJEKTA** o odabranom problemu održivog razvoja
7. **Implementaciju održivog razvoja u PLAN RADA**
8. **DOKUMENTIRANJE** uradaka

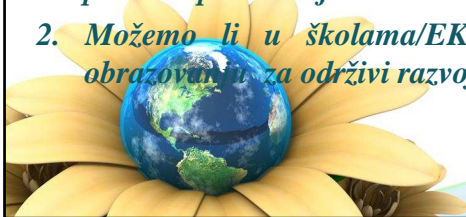
TEMELJNI KORACI HOLISTIČKOG PRISTUPA O/O za održivi razvoj u školama/EKOŠKOLAMA:

- 9. KONTROLA POSTIGNUĆA u vezi odabranog problema održivog razvoja**
- 10. PROSLAVA POSTIGNUĆA/USPJEHA na odabranom problemu održivog razvoja**
- 11. ORGANIZACIJA TRANSFERA REZULTATA i ISKUSTAVA u svakodnevni rad**

VAŽNIJA PITANJA O PROSUDBI VLASTITOGA RADA:

- 1. Koliko su promjene u školama/EKOŠKOLAMA u skladu s PROMIŠLJANJIMA ODRŽIVOSTI koje je postavilo Desetljeća UN-a O/O za održivi razvoj?:**
  - O/O za održivi razvoj za sve, bez obzira na: Dob, Spol, Uzrast, Nacionalnost, Porijeklo i sl.
  - Nove vrijednosti
  - Nova znanja
  - Novi oblici učenja i poučavanja
  - Načelo različitosti O/O (s obzirom na cilj, sadržaj, vrijeme, posebne potrebe djece/učenika i sl.)
- 2. Možemo li u školama/EKOŠKOLAMA govoriti o odgoju/obrazovanju za održivi razvoj na HOLISTIČKOJ razini?????**

DODATNA PITANJA:

1. *Možemo li govoriti o EKOŠKOLI kao tek jednoj od stepenica prema koncepciji ODRŽIVE ŠKOLE????????????????????*
2. *Što se RAZVOJNO MOŽE/HOĆE postići u školama/EKOŠKOLAMA na putu prema ODRŽIVOJ ŠKOLI??????*
3. *Tko će biti MOGUĆI AKTERI afirmacije pojedinih dimenzija održivosti u školama/EKOŠKOLAMA na putu prema ODRŽIVIM ŠKOLAMA????????????????*
4. *Gdje i kako će se pojedini akteri za ODRŽIVU BUDUĆNOST ŠKOLA PRIPREMATI/OBRAZOVATI????????????????, ...*

Znamo li mi odgovore na navedena pitanja?:

1. *Možda DA/možda i NE.*
2. *Možda su odgovori TEŠKI/NEDOKUČIVI?*
3. *Ako ne znamo pouzdano gdje smo, teško je odrediti KUDA IDEMO.*
4. *Za odgovor na ova pitanja ovdje IZNOSIMO/NUDIMO tek neke FUTURISTIČKE ELEMENTE za RAZMIŠLJANJE:*

Osnovne značajke FUTURISTIČKE VIZIJE REFLEKSIJE održivog razvoja u poimanju ODRŽIVE/ODRŽIVOSTI ŠKOLA:

1. **GLOBALNO** održive (škole koje same razvijaju dimenzije održivosti)
2. **FINANCIJSKI** održive (škole koje se same financiraju)
3. **PROGRAMSKI** održive (škole koje same razvijaju svoj program rada)
4. **DEMOGRAFSKI** održive, ...

UMJESTO ZAKLJUČKA:

1. **OČEKUJEMO** sve veći broj **EKOŠKOLA** koje će nastojati **PRIHVAĆATI/ODRAŽAVATI** standarde **ODRŽIVE ŠKOLE: !!!!!!!!! ILI ???????????**

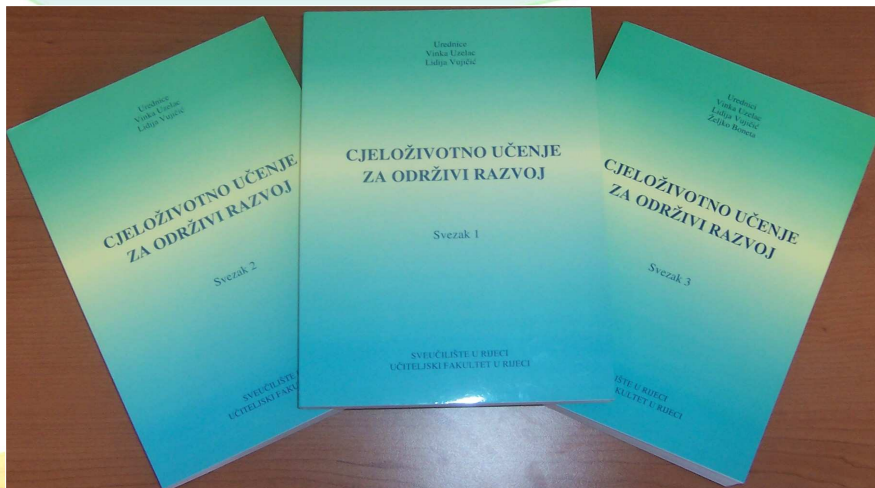
2. **ZAMIŠLJAMO** dan kada će mnoge **EKOŠKOLE** postati **ODRŽIVE ŠKOLE: !!!!!!!!! ILI ??????????????????**

3. **ŽELIMO** li biti **DIO** te **VIZIJE: !!!!!!!!! ILI ?????????? -**

ODRŽIVA ŠKOLA ŽIVI, PROUČAVA i POUČAVA NAŠELI ODRŽIVOSTI!

www.cuzor.com.hr

www.ufri.hr

